

Jak vznikají české vánoční ozdoby?

Ať už máte ozdoby letité či vonící novotou, **zamysleli jste se někdy nad tím, jak se klasické skleněné vánoční ozdoby vyrábějí? Pojdte s námi na malou výpravu do Dvora Králové nad Labem.**

Tentokrát nejdeme do zdejší slavné zoo, ale do Družstva umělecké výroby (Vánoční ozdoby - DUV družstvo), které je největším producentem ručně vyráběných skleněných ozdob v České republice Zapomeňte však na tradiční představu statného skláře s dlouhatánskou píšťalou. Zde jde o jemnou práci, kterou překvapivě vykonávají převážně ženy. Je tropický srpnový den, když se v doprovodu paní Růženy Secké, předsedkyně družstva, vydáváme za taji vánočních ozdob.

Foukej, foukej

Polotovar na vánoční ozdoby představují skleněné trubice. Ve fukárně je foukači rozdělí na kratší dílky, z nichž pak nad hořáky vyfukují požadované tvary. Některé jsou volně vyfukované, některé se foukají do formy, ovšem vše je ruční výroba. O stroj nezavadíte v celém družstvu. Zato šikovné ruce potkáte na každém kroku. Pro laika je absolutně nepochopitelné, že jedním fouknutím vytvoříte kouli, jiným zase šišku. Tady opravdu není fuk jako fuk. Prý záleží na rozložení dechu i na tom, jak se polotovar nahřeje. *„Vyfukování vánočních ozdob je mnohem náročnější než klasické sklářství,“* vysvětluje nám paní předsedkyně. *„Zde musí být vše na první dobrou. Nic se nedá opravit. Jakákoliv chyba při foukání znamená sklo vyhodit a odvézt k druhotnému zpracování.“*

Kombinací nahřívání, točení polotovarem a foukání správně rozloženého dechu dokáží sklářky vytvořit špic na stromek s jednou či dvěma koulemi. Nádherné a nepochopitelné kouzlo. Ať už volným foukáním či za pomoci keramických forem jde prý vyfouknout téměř cokoli, co si vymyslíte. Ale ne vše bude

na stromu vypadat hezky. „*Třeba tahle závadní formule,*“ vysvětluje paní předsedkyně u jednoho z mnoha ozdobených vánočních stromků, „*určitě by mnohem lépe vypadala, kdyby byla pověšená za střechu, ale takto vyfouknout nelze. Proto visí za výfuk, což na stromečku nevypadá moc hezky.*“

Stříbrný kabátek

Ozdoby se foukají ze slabostěnného skla, které je studené téměř hned po zhotovení základního tvaru.

Ozdoba se tedy může vydat na další cestu, do stříbrny. Zde se dovnitř ozdobiček dávkuje stříbrící roztok, který obsahuje pravé stříbro. Chemická reakce způsobí, že se roztok naleptá na vnitřní stěnu ozdoby. Není škoda dávat drahé stříbro dovnitř ozdoby? „*Stříbření se provádí proto, aby ozdoby nebyly průhledné. Pochopitelně, pokud si to zákazník přeje, stříbření se provádět nemusí. Ale i po nanesení barvy je pak přes ozdobu vidět,*“ dostává se nám vysvětlení. Podobně jako ve foukárně, tak ani ve stříbrně není prostor pro sebemenší chybu a šlendrián. Nenechá-li se vystříbřená ozdoba řádně vyschnout jak zvenčí, tak zevnitř, může se z ní v další fázi výroby odlupovat barva.

Alchymistická laboratoř

Ono se řekne barva, ale DUV nabízí na 600 odstínů barev a k tomu ještě 6 povrchových efektů: lesk, mat, porcelán, metalízu, skořápkový efekt a mrazolak! V barvě se mohou ozdobit smáčet, barva se může stříkat, domalovávat. Je to velká alchymie, aby výsledek byl takový, jaký si klient žádá. A že si zákazníci dokáží naporoučet věci! Ale pro DUV není problém ani jakákoliv ozdoba ve firemních barvách a s firemním logem klienta.

Už to bude?

Po smočení v barvě projedou ozdoby sušicím tunelem a jsou připraveny na finální úpravu. No, úpravu. Ono těch úprav a zdobících technik je víc než dost. Hubkování, razítka, malování štětcem, pisátky, plastický dekor. **Vše je však úžasná ruční práce, kterou žádný stroj nenahradí.** Pod šikovnýma rukama malířek vzniká plastický dekor, který připomíná zdobení perníčků. Další usměvavá dáme se třpytí nejen svým milým úsměvem, ale také spoustou třpytek, které lepí na ozdobu. Její kolegyně zase obaluje ozdobu v barevném prášku. O kus dál se ptáčkům dolepují nožičky a chvosty z pravého kohoutího peří.

Šťastnou cestu

Až když je úplně vše hotovo, odřízne se ozdobě skleněná stopka, která po celou dobu výroby sloužila jako držadlo. Místo ní se nasadí ozdobná čepička s očkem na zavěšení. Teď už jen křehkou nádheru opatrně zabalit a může se vydat na cestu k zákazníkům. Šťastnou cestu, ozdobičko, a dělej na stromečku čest svým výrobcům.

Pro nerozhodné

Kdo si nevybere v družstevní prodejně, nevybere si snad už nikde. „Zvířecí sekce“ připomíná malou zoologickou zahradu. Vedle vznešených labutí a pávů se důstojně tyčí velbloud a po očku pokukuje po opici s

mládětem. Ve „sladké sekci“ se vám budou sbíhat sliny nad ozdobami à la lanýžové cukroví či medové perníčky. O kus dál se přesvědčíte, jak noblesně vypadají černé ozdoby.

„Každému vždy radím, ať začne bílými ozdobami,“ prozrazuje paní Secká, když se jí ptáme na módní trendy, **„bílá se dá kombinovat s jakoukoliv barvou. Můžete k ní podle chuti dokupovat ozdoby dle aktuálního módního trendu.“** Jaká barva bude o Vánocích in vědí v DUV už rok dopředu. Pro ty letošní Vánoce si tedy přichystejte ozdoby korálově modré. Anebo jakékoli jiné, které se vám líbí. V DUV je určitě budou mít.

Co umí DUV družstvo?

Největší producent ručně vyráběných skleněných vánočních ozdob v České republice.

Družstvo vzniklo v roce 1931, v současnosti má 120 zaměstnanců. Podle náročnosti dekoru se **denně vyrobí 3 až 4 tisíce ozdob. Výroba jedné ozdoby trvá 1 až 2 týdny.** V DUV jsou schopni vyfouknout kouli o maximálním průměru 15 cm a špici dlouhou až 70 cm.